

Elusügise ja eakate kujutamine eesti folklooris

Piret Voolaid, Eesti Kirjandusmuuseum

Tartu Ülikooli Väärikate Ülikool Viljandis

15. oktoobril 2024 Sakala Keskuses

Piret Voolaid, piret.voolaid@folklore.ee

2023- Eesti Kirjandusmuuseumi direktor

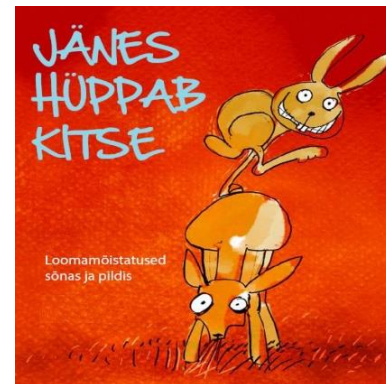
folklorist, 2016-2022 folkloristika osakonna vanemteadur, Eesti-uuringute Tippkeskuse tegevjuht

- PhD 2011, (juh) A. Krikmann, T. Jaago: Eesti mõistatused kui pärimuslik muutuv kultuurikontekstis, TÜ.

Uurimisteemad:

folkloori lühivormid (mõistatuste liigiline mitmekesisus ja kultuurilised ümbrused, vanasõnade kaasaegsed kasutuskontekstid), laste- ja noortefolkloor kui ühiskondlike muutuste ja hoiakute peegeldaja, meediafolkloor, sh interneti sotsiaalmeedia ilmingud, visuaalsed folkloorivormid (nt grafiti, piltmõistatused) kui nüüdisühiskonna sünkreetlised kultuurinähtused, spordifolkloor (rahvusspordi narratiivid, dopinguskandaalide folkloor)

Avaldanud teadusartikleid, pärimuskogumikke, mängukaarte
Koostanud andmebaase (nt mõistatused, grafiti)

Valik naljaküsimusi/keerdküsimusi

- Mida teevad kõik inimesed ühel ajal? **Vastus:** Vananevad. 1940
- Kus inimesed iialgi ei vanane? **Vastus:** Pildi peal. Viljandi 1992
- Kes on kõige jultunum kutsumata külaline? **Vastus:** Loomulikult vanadus. 1985
- Kelleks tahab iga mees saada, aga ometigi mitte olla? **Vastus:** Vanaks. 1879
- Miks Nõukogude Liidus elavad inimesed nii vanaks? **Vastus:** Kes kannatab, see kaua elab. 1964

Tänases loengus

- analüüsin eakate ja vananemisega seotud hoiakuid eesti folklooris, nt vanasõnade kaudu – seda nii pika aja vältel kogutud arhiivimaterjalis ehk 19. sajandi teisel poolel kogutud ütlustest kuni tänapäevani välja;
- näitan suhtumist eakatesse ja vanadusse folkloorinäidete kaudu.

Uurimisküsimused:

- Kuidas vanasõnu ealisuse ja eakate kohta on võimalik sisu ja suhtumiste järgi liigitada?
- Kuidas ja milliste metafooride kaudu kõneldakse vanasõnades eakatest inimestest ja vananemisest, eakatega seotud normidest ja moraalsetest ideedest.

Tekstide ja kontekstide tõlgendamine kultuuri taustal

Päring: elusügis

Leitud 1 artikkel

ELUSÜGIS

vanadus

♦ *Elusügise kurb üksindus.*

© Eesti Keele Instituut a-ü sõnastike koondleht

elusügis

Keel Kõik keeled ▾ Sõnakogud Kõik sõnakogud ▾ Ehk mu

et **elusügis** nimisõna

EKI ÜHENDSÕNASTIK 2023

et (poeetiliselt vanaduse kohta)

Sünonüümid eluõhtu, vanadus, vanadusaastad, vanadusiga, vanaduspõli ...

ru осень жизни, вечер жизни, закат жизни

Vanavanemate päev septembris

Eesti rahvakalender

Rahvusvaheline eakate päev

Rahvusvaheline eakate päev on igal aastal 1. oktoobril ÜRO Peaassamblee seadis selle päeva sisse 1990. aastal, et tõsta teadlikkust eakate inimeste probleemidest ning väärtustada nende panust ühiskonda. Päeva eesmärk on meeles pidada eakaid inimesi. Eakatele tähelepanu pööramine ehitab silla generatsioonide vahele, et kultuur ja traditsioonid säiliks.

Inglise keeles: International Day of Older Persons.

Vananamisteadus kui bioloogia alamvaldkond:

eakaks loetakse inimesi vanuses 65 aastat ja vanemad

Bioloogiline, psühholoogiline (inimese enese hinnang), sotsiaalne (ühiskonnas väljakujunenud ootused), funktsionaalne vanus (ühendab biol., psühh. ja sots. vanuse ja näitab, mida inimene päriselt suudab).

Maailma vanimaid mõistatusi - Sfinksi-mõistus

Kes käib hommikul neljal jalal, päeval kahel ja õhtul kolmel jalal?

Ateena näitekirjaniku Sophoklese värstragöödias „Kuningas Oidipus“ (esietendus u. 429 eKr)

Vananamisteadus kui bioloogia alamvaldkond: eakaks loetakse inimesi vanuses 65 aastat ja vanemad.

TÄISKASVANUIGA

Inimese areng täiskasvanueas ei ole enam seotud füüsilise ja kognitiivse arenguga. Tegemist on rohkem muutustega sotsiaalses ja kultuurilises valdkonnaga. Täiskasvanuiga on seotud abielu, vanemluse ja karjääriga.

Noor täiskasvanu (20/25 kuni 40 aastased). Peamiseks väljenduseks on armastus ja töö. Nende aastate jooksul sõlmivad inimesed sageli usaldusliku sõprussideme ja teevad karjäärivalikud. Läbi igasuguste valikute pannakse alus isiku tulevasele elule. Paljud noored täiskasvanud saavad lapsevanemateks. Mõned otsustavad mitte lapsi saada ja mõned tahaksid lapsi, kuid nad on viljatud. See on suurte otsuste ja valikute tegemise aeg.

Keskmine täiskasvanuiga (40 kuni 65 aastased). Keskeas on tähtis teema elu mõtte otsimine. Selle vanusegrupi inimesel on sageli teismelised lapsed, kes võivad vajada nende abi vähem kui varem. Siin loob pinget kahekordne stress ja nende mitteteadlikkus keskeakriisist. Nende aastate jooksul saavutab inimene oma arendatud võimetes kõrgpunkti ja saavutab oma valitud alal tipu. Tagant sunnib vältimatu vananemise ja surma tunnistamise vajadus. Nad hakkavad mõtlema oma elu sellele tähtsusele, millal nad lahkuvad elust ja sellele, mis oli enne ja mis on möödas.

Hingeline täisiga ehk vanadus (65 aastast kuni edasi). Viimased aastad elus säilitavad väljakujunenud olukorda. Paljud vanad inimesed on vaimselt erksad ja aktiivsed. Nad on tavaliselt vabad ka viimase lapse kasvatamisega seonduvast ja on enam seotud perekonnaga, sõpradega, ühiskonnaga. Nad võivad tajuda kaotusi, näiteks kehaliste võimete vähenemine (vastupanu haigustele, nägemine, kuulmine, füüsiline tugevus ja vastupidavus), mälu käepärasuse vähenemine, õppimise aeglustumine, aga ka kaotused

Vananamisteadus kui bioloogia alamvaldkond: eakaks loetakse inimesi vanuses 65 aastat ja vanemad.

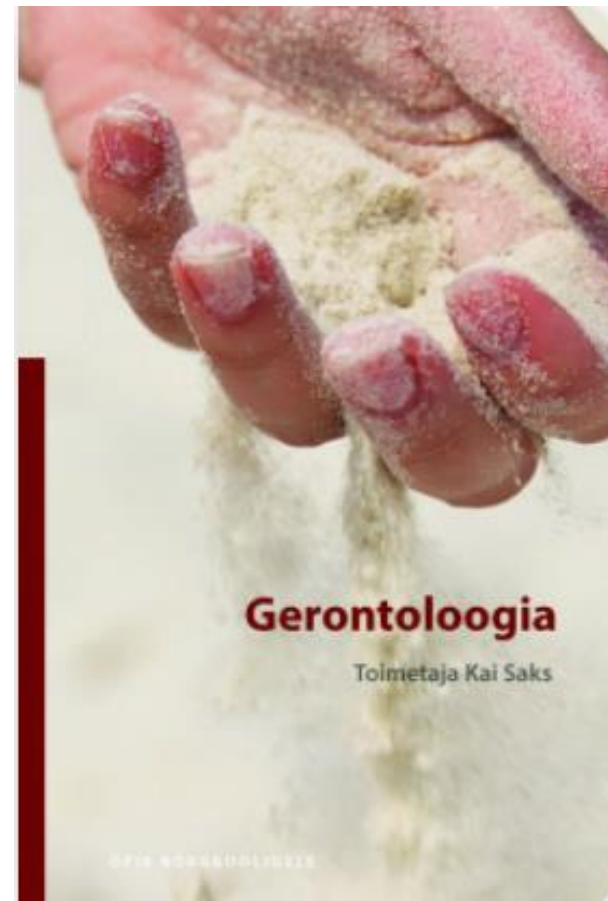
Gerontoloogia ehk **vananemisteadus** on [bioloogia haru](#), mis uurib [organismide vananemise põhjusi](#) ja mehhanisme.

Geriaatria – meditsiini haru, mis keskendub vanemale eale iseloomulike haiguste ennetamisele ning ravile.

Gerontoloogia uurimistulemusi rakendatakse [geriaatrias](#) vananemisest tingitud haiguslike muutuste ennetamisel ja [ravigil](#).

[Kai Saks](#), [Toivo Maimets](#), [Riin Tamm](#), [Raivo Uibo](#), [Mati Pääsuke](#), [Tiia Tulviste](#), [Annely Soots](#), [Luule Sakkeus](#), [Tiina Tambaum](#), [Marju Medar](#), [Taimi Tulva](#), [Anne Murov](#), "Gerontoloogia. Õpik kõrgkoolidele", toimetaja Kai Saks. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 2016.

Eesti Gerontoloogia ja Geriaatria Assotsiatsioon (lühend EGGA) on aastal 1997 loodud organisatsioon, mis ühendab [eakate](#) elukäiku ja tervist parandada soovivaid inimesi

Kultuurigerontoloogia - distsipliin, mis keskendub vananemisega ja vanemaealistega seotud normidele, väärtustele, praktikatele ja moraalsele ideele.

Argikõnes ja igapäevakeeles kasutame väga **erinevat pärimust ja erinevaid folkloorižanre.**

Vanasõnad on üks folkloorižanre, mis on **üles ehitatud stereotüüpidele, tihti erinevatele äärmuslikele hoiakutele-uskumustele, on vanasõnad.**

Vananemise ja vanemate inimestega seotud folkloristlik vaade vananemisele on kasulik arvesse võtta tänapäeva **kultuurigerontoloogias.**

**VANUS
ON
AINULT**

Number

Kultuuriline vanus

Inimesel on 3 vanust.

1. See, mis on passis.
2. Selline, millisena teda teised näevad.
3. Kõige tähtsam: See, millisena sa ennast ise tunnend!

Küsida seda, kui vanalt algab vanadus,
on sama, kui küsida, kui kõrgelt algab kõrgus.

Inimene on vana siis,
kui teda ei huvita enam see,
mis toimub tema ümber.

Inimene on vana siis, kui tal ei ole enam lootust.

Inimene on vana siis,
kui keegi ei huvitu enam temast.

Inimene on vana siis,
kui ta ei taha enam kuulda laste naeru
ega kuulata nende jutte.

Inimene on vana siis,
kui kõik teised eksivad ja temal ainsana on alati õigus.

Kui vanalt on inimene vana?

Vana võib inimene olla juba 20-aastaselt,
30-aastaselt või 85-aastaselt,
see oleneb tema suhtumisest ellu.

Vanasõnad kui sõnumi edastamise vahendid

- Vanasõna - lühike, tundub õpetliku sisuga kujundlik ütlus, sisaldab üldistavat tarkust, tõde või nõuannet (Krikmann 1997), kuulub retoorilis-folkloorse žanrina keele ja folkloori kokkupuutealale.
- Vanasõna kui kõnevoolu lühietendus argikeeles (Granbom-Herranen 2016).
- Vanasõnade – nagu üleüldse folkloori – levikut võimendavad tänapäeva ajakirjandus ja sotsiaalmeedia.

Kes otsib, see leiab

PIRET VOOLAID, RISTO JÄRV, LOONE OTS

1111 EESTI
VANASÕNA

SELGITUSTE JA KOMMENTAARIDEGA

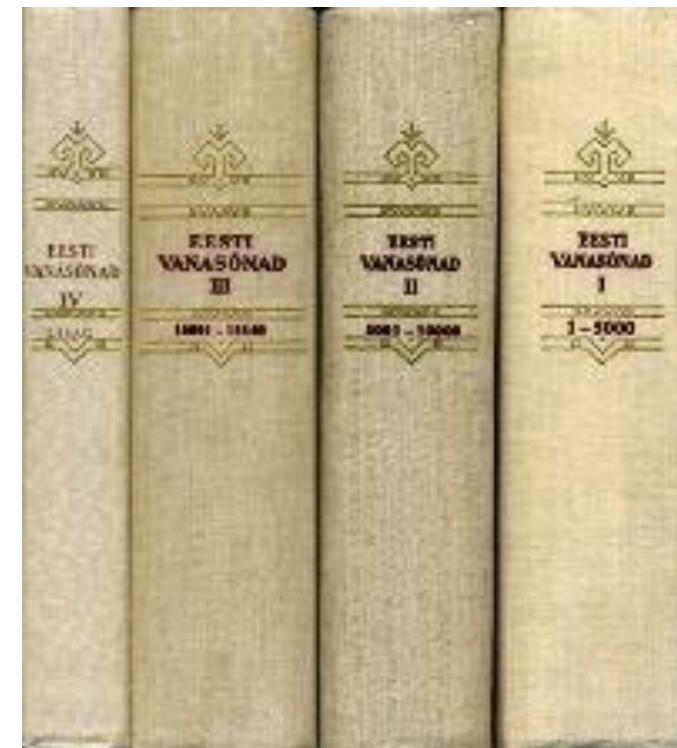
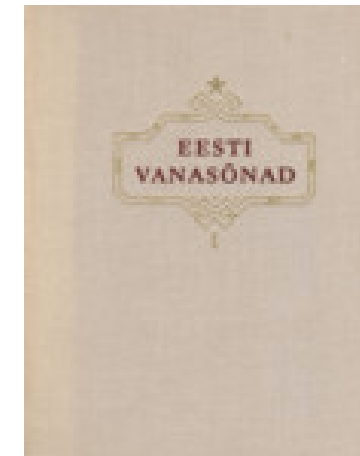
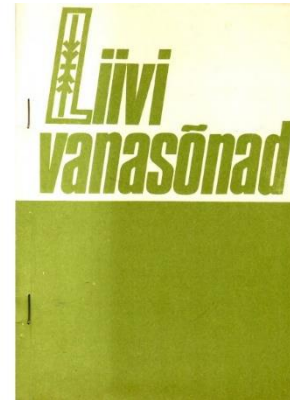
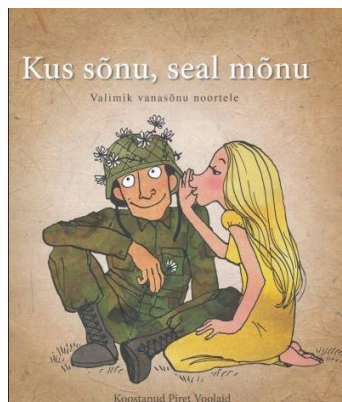
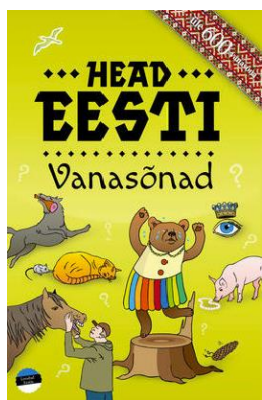
Vanasõnad kui sõnumi edastamise vahendid

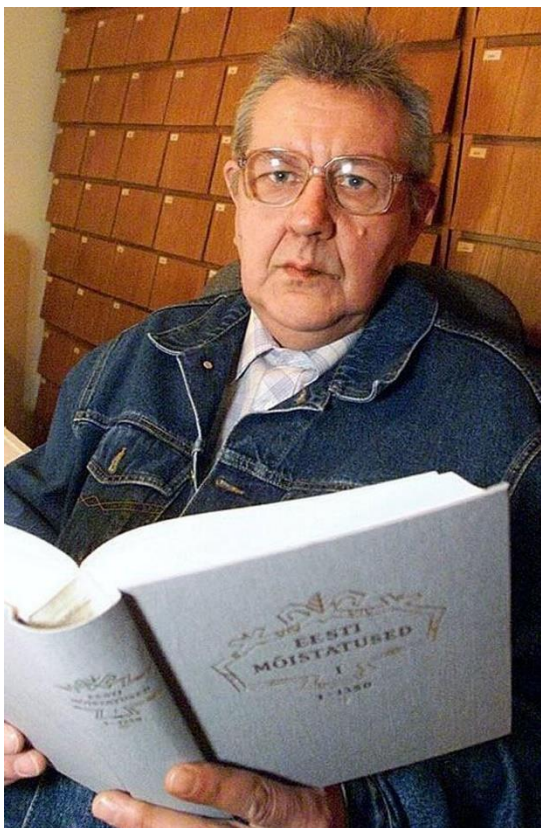
- paljufunktsionaalsed, paljusituatiivsed, paljutähenduslikud ja paindlikud argisuhtluse vahendid (Krikmann 1974);
- tähendus ilmneb kontekstist

Allikmaterjal – digiandmekogud www.folklore.ee

Täiuslikem kogu Eesti vanasõnu on leitav akadeemilisest väljaandest “Eesti vanasõnad: Proverbia Estonica” I-V (1980–1988), mis on koostatud rahvaluulearhiivi kogutud vanasõnade põhjal (160 000 teksti) ja sisaldab 15 140 vanasõnatüüpi.

Koost.: A. Hussar, A. Krikmann, E. Normann, V. Pino, I. Sarv ja R. Saukas
(<http://www.folklore.ee/ri/pubte/ee/evs>)

Tuntumad eesti
vanasõnad meie
arhiivimaterjali põhjal
(Krikmann 1998)

1.	<i>Kelle jalg tatsub, selle suu matsub</i>	360
2.	<i>Kes koera saba kergitab, kui koer ise</i>	360
3.	<i>Varane pühib nokka, hiline saputab tiibu</i>	310
4.	<i>Pill tuleb pika ilu peale</i>	290
5.	<i>Suur tükk ajab suu lõhki</i>	285
6.	<i>Käbi ei kuku kännust kaugele</i>	285
7.	<i>Kes teisele auku kaevab, see ise sisse kukub</i>	280
8.	<i>Meest sõnast, härja sarvest</i>	280
9.	<i>Parem pool muna kui tühi koor</i>	270
10.	<i>Uni ei anna uuta kuube, magamine maani särki</i>	265
11.	<i>Paha siga, mitu viga ~Viis viga vinguril seal</i>	260
12.	<i>Häda ajab härja kaevu</i>	260
13.	<i>Kuidas känd, nõnda võsu</i>	250
14.	<i>Varas jätab varna seina, tuli ei jäta sedagi</i>	250
15.	<i>Kui saad üle koera, siis saad üle saba ka</i>	245
16.	<i>Küsija suu peale ei lööda (võtja käe peale lüüakse)</i>	240
17.	<i>Parem suutäis soolast kui maotäis magedat</i>	240
18.	<i>Magaja kassi suhu ei jookse hiir</i>	230
19.	<i>Kured lähvad — kurjad ilmad, haned lähvad — hallad taga, luiged lähvad — lumi taga</i>	225
20.	<i>Sõber sõbra perse koorib</i>	225
21.	<i>Valel on lühikesed jalad</i>	220
22.	<i>Pada sõimab katelt, ühed mustad mõlemad</i>	220
23.	<i>Tühi toob tüli majasse</i>	220
24.	<i>Hea laps, kes hästi tantsib, parem veel, kes paigal seisab</i>	220
25.	<i>Tööd tegijal, und magajal</i>	215
26.	<i>Vaga vesi, sügav põhi</i>	210

VANASÕNAD

Ütluste INDEKS

See otsimismasin võimaldab teha leksikaalseid päringuid ligi 13000 teksti suurusest massiivist, mis sisaldab printsiibis kõigi teadaolevate eesti traditsioonis käibinud ja/või käibivate vanasõnatüüpide normaalvorme. Põhiosa siinseist tekstidest esindab aastail 1980–1988 ilmunud teaduslikus väljaandes Eesti vanasõnad (edaspidi: EV) leiduvaid vanasõnatüüpe. Tekstid kattuvad enamasti (kuid mitte tingimata) EV-tüüpide tiiteltekstidega ("tüübipealkirjadega"). Neile lisaks on toodud u 250 näidet tüüpidest, mida neil või teistel põhjustel EV-s ei leidu.

Otsija võimaldab järjestada leide EV tüübinumbrite järgi või vanasõnatüüpide "võimsuse" (s.t rahvaehtsate arhiivitekstide arvu) järgi. EV-välised vanasõnatüübid kannavad tingnumbreid, mis algavad 15141-st (sest EV-s on üldse 15140 tüpoloogilist üksust).

Tekstid on sisestanud Anne Hussar, Arvo Krikmann ja Katrin Mikk, redigeerinud Luule Krikmann. Otsimismasina on teinud Sander Vesik.

Otsimismasina kasutusjuhend

HTML kujundus © cps'97

Sisesta uuesti

Sorteeri tüübi numbriga järgi   Sorteeri autentsete tekstide arvu järgi   Kas kõik on õige?

Otsi!

Arvo Krikmanni koostatud vanasõnade andmebaas, üle 13 000 vanasõna

<https://folklore.ee/eesti-utlused/vanasonad/est/>

Sisaldab akadeemilises väljaandes registreeritud vanasõnu, otsija võimaldab järjestada leide tüübinumbrite või esinemissageduse järgi.

Allikmaterjal

Kes teisele auku kaevab, ...

see ise sisse langeb.
see ise labida ära viib.
see on hauakaevaja/kopajuht.
selle käes on labidas.
see seisab augu kõrval.
see osaleb kaevamisprotsessis.
sellel on väike feim.

Mida Juku ei *copy*, seda Juhan ei *paste*'i.

Uuem võrdlusaines pärineb Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna teadusarhiivi vanasõnade kogust, mis sisaldab ka Internetist, nt sotsiaalmeedia suhtlusest, reklaamidest jne dokumenteeritud materjali.

Võidab see, kellel on surres
kõige rohkem vetsupaberit!

(Kaasaegne Eesti vanasõna)

Märts 2020

Kui sa oled kaks
pandeemialainet ühe
maskiga üle elanud,
siis oled sa surematu.

(Hiina vanasõna)

September 2021

Eakad ja vananemine vanasõnades: sisulis-teemaatilised kategooriad

- (1) inimiga ja selle kestus, eri etapid, sõlmpunktid, tagasipöördumatus jne. – 30;
- (2) nooruse ja vanaduse tingimuslikud seosed (noorus kui külviaeg, noorena - kogutakse, õpitakse, et vanana oleks võtta) – 65;
- (3) noore ja vana vastandus – noor on tugev, terve, sitke, agar, tuline, ilus jne; vana väeti, tõbine; vanadus on rõõmutu – 55;
- (4) noore ja vana vastandus – noor on rumal ja oskamatu, vana on kogunud ja tark – 40;
- (5) vana on sitke, kuri, äkiline – 10;
- (6) vana läheb arust nõdraks, lapsikuks – 10;
- (7) eakad väärivad austust, neid ei tohi pilgata – 30;
- (8) vanuse eiramine, inimene pole kunagi vana – 20;
- (9) eakad ja üksindus/üksildus – 1.

1. Inimiga ja selle kestus, eri etapid, sõlmpunktid, tagasipöördumatus jne.

- *Eks see inimese elo ole lühike ja sitane ku lapse särk. EV 2096:1*
- *Elu om lühike nigu uni. EV 576:1*
- *Igä olõ-õi üle aia karada'. EV 1903:3*
- *Iga toob vanust. EV 1902:1*
- *Egaüts taht kavva eläde, kiägi ei taha vanas saia. EV 535:3*
- *Haljast lõigata-ai kats kõrd. EV 798:1*
- *Kuiva puud ei tee keegi änam tooreks. EV 4463:1*
- *Vanast ei saa enam noort, aga noorest küll vana. EV 13488:2*
- *Vanadus tuleb iseenesest. EV 13544:1*
- *Vana inimene läheb iga päe surma poole, noor aga pulma poole. EV 13402:7*
- *Aeg lääb vanaduse poole, ei mitte noore poole. EV 77:1*
- *Aig jõudnes, vari pitknes. EV 92:1*
- *Aeg viib havva poole. EV 86:1*

2. Nooruse ja vanaduse tingimuslikud seosed (noorus kui külviaeg, noorena kogutakse, õpitakse, et vanana oleks võtta)

- *Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea.* EV 2490:140
- *Mida külvad kevadel, seda lõikad sügisel (mida õpid noores eas, seisab eluaeg sul peas).* EV 5148:40
- *Mida noorelt külvad, seda vanalt lõikad.* EV 7483:70
- *Ken noorelt nobe, see virk vananagi.* EV 7469:20
- *Kuida sa noorelt kasvad, nenda sa vanalt jääd.* EV 7479:2
- *Mis noorelt haritud, sest vanadus ei võõrdu.* EV 7486:6
- *Kes noorelt valetab, see vanalt varastab.* EV 7473:5
- *See viis, mis noorelt õpib, see vanalt peab.* EV 7543:20
- *Noorelt hõlbus õppida, vanalt raske vastata.* EV 7503:1
- *Parem noores eas õppida kui vanas kahetseda.* EV 7541:1

Maaleht

16. märts 2013 · 🌐

Vanasõna "Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei tea" tänapäeval ei kehti. Kui Juku ei õpi, siis teeb seda Juhan. Ja Johannes õpib ümber, leiab Tiina Tambaum.

MAALEHT.EE

Tiina Tambaum: Vanus pole ju vabandus

Mida rohkem lihast treenid, seda tugevamaks ta läheb. Ajuuga on asi samasugune.

2. Nooruse ja vanaduse tingimuslikud seosed (noorus kui külviaeg, noorena kogutakse, õpitakse, et vanana oleks võtta)

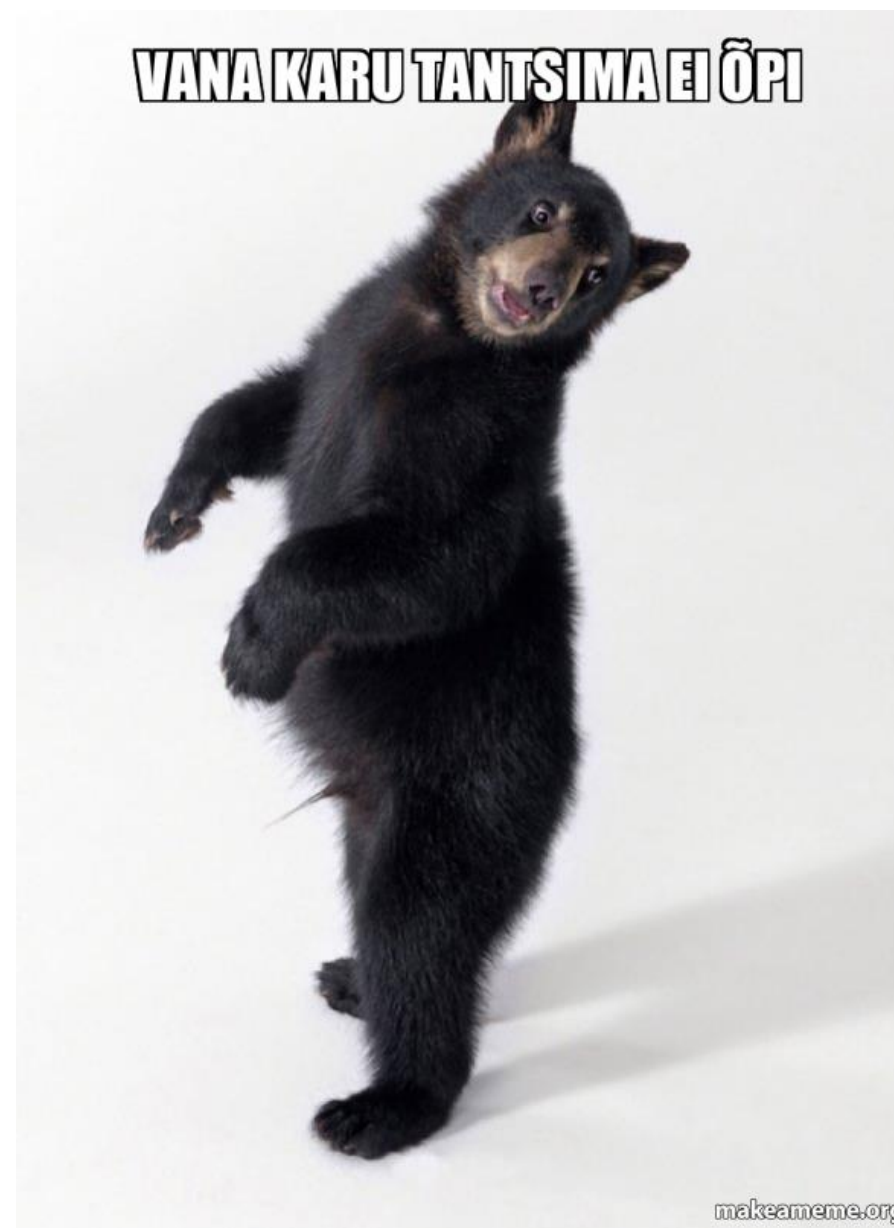
Inimelu kolm pöördelist sõlmpunkti: sünd, abiellumine ja surm.

- *Kolm kord saab inimest vaadetud: kui ilma sünnib, kui pruudiks saab ehk peiuks ja kui ää sureb. EV 4280:1*
- *Inemine om kolm kõrd rummal: edimalt latsepõlveh, tõist kõrd paari minneh, kolmas kõrd vanah eäh. EV 2157:4*
- *Kes ei saa enne kahtkümmet ilusaks, enne kolmekümmet targaks, enne viitkümmet rikkaks, neil jäävad kõik need saamata. EV 3029:4*

2. Nooruse ja vanaduse tingimuslikud seosed (noorus kui külviaeg, noorena kogutakse, õpitakse, et vanana oleks võtta)

Kasutusel on loomametafoorid, koerakutsikad vs vanad koer, varss vs hobune

- *Varsan õpid, vanan pead.* EV 13858:55
- *Mis kutsikun õpit, vanan penin peat.* EV 4707:8
- *Karu õpetatakse ikki noorelt murdma.* EV 3306:1
- *Vana karu ei õpi tantsima.* EV 13412:30
- *Vana koera enam ei õpeta.* EV 13414:1
- *Kes vanast koerast enam linnukoera õpetab.* EV 13339:1

*Kes tahab
vanas eas
puhata, peab
noorena tööd
tegema.*

WWW.TSITAADID.EE

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttepera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

6w See translation

maigoj Kui noores eas teed palju tööd, siis vanaks ei elagi. 😬.

6w Reply See translation

168 likes

JULY 28

Add a comment...

Post

3. Noore ja vana vastandus – noor on tugev, terve, sitke, agar, tuline, ilus jne; vana väeti, tõbine; vanadus on röömutu.

- Noorel nugise silmad, vanal varese silmad.
EV 7502:50
- Inimene läheb vanemaks, tõbi läheb nooremaks.
EV 2112:80
- Vanadus kannab kaalendrit enese ihu külles.
EV 13543:2
- Noorõ elo oll ku lill, mis haina pääl hädzes. EV 7525:1
- Noorel kerge jalg. EV 7499:1
- Eks noo ise hüppab ikka üle, vana pugegu alt läbi.
EV 7468:1
- Vannu ase aho pääl, laste paik paja all. EV 13522:4
- Kepp om noorele häbis ja vanale abis. EV 3592:1
- Eakas roolis, sõiduk kraavis. EV

Noorus on ilus aeg.

Enne olin noor ja ilus, nüüd olen lihtsalt ilus

Kepp om noorele häbis ja vanale abis

[Kepp om noorele häbis ja vanale abis - YouTube](#)

1. märts 2014

Eesti Laulu finaalkontserdi
vaheklippides sai näha Eesti vanasõnu
Vanamehe esituses. Teostus: Birds of
Paradise

Mikk Mägi, Peeter Ritso, Sten-Olle
Moldau, Kreeto Käeri, Greta Roosaar

Vanasõnad on kuldsed sõnad
Kes kannatab, see kaua elab
Kepp om noorele häbis ja vanale abis
Metsa taga

4. Noore ja vana vastandamine – noor on rumal ja oskamatu, vana on kogenud ja tark
Noorus on kingitus, vanadus on saavutus. (Andrus Vaarik intervjuus Guido Kanguriga)

- Ega vana koer valet haugu. EV 13319:12
- Noor inimene on vanast seitse korda taga. EV 7511:2
- Noore inimese oid on jalgupidi seljas. EV 7493:1
- Kahekümneaastasel pole veel õiget oidu pääs. EV 2916:1
- Nooreld om nigu kott pään. EV 7495:1
- Mida noorem, seda koerem. EV 7484:4
- Inimene läheb aasta vanemaks, kaks targemaks. EV 2111:6
- Saad vanemaks, lähed targemaks. EV 13357:2
- Maailm läheb vanemaks ja pääv-päävvalt ikka targemaks. EV 6218:2
- Vanad nõule, noored jõule. EV 13381:8
- Vana nõu on änam kui noore jõud. EV 13468:4

4. Noore ja vana vastandamine – noor on rumal ja oskamatu, vana on kogunud ja tark

Vaiv om vanas saia, hää om vanan elada. EV 13190:60

Arhiivimaterjali hulgas on meil rahvaluulekogujate kontekstilisi kirjeldusi ja paljud lükkavad selle vanasõna ümber.

- *Vaiv vanas saia, vanah hää ellä’.* See om tühi lori – vanadus om hirmus. (1967 Vastseliina)
- *Vaev vanaks saada, hea vana olla.* Vanainimesed, eriti haiged, arutlevad, et kas öeldi nõnda ainult pilkeks või oli taludes tõesti nii, et kui poeg majapidamise üle võttis, ei olnud vanematel enam hoolt. (1982 Tartu)
- *Vanas lääd, üteldas, et vanas om väiv saada, aga vanan om hää elada.* Ei ole, kurat. (1982 Otepää)
- *Vanainemise ütliiva, et vaiv om vanass saia, aga vanal om hää ellä.* Aga too ei ole õige’ei. *Vana om üts päiv haige, tõne päiv terve.* (1981 Vastseliina)

4. Noore ja vana vastandamine – noor on rumal ja oskamatu, vana on kogunud ja tark

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mötteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #möttetera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

28w See translation

140 likes

FEBRUARY 28

Add a comment...

Post

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttepera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

19w See translation

190 likes

APRIL 26

Add a comment...

Post

Uudishimu teeb ruttu vanaks (EV 12974)

Kas uudishimu teeb vanaks?

chatgpt.org.ua

Ei, uudishimu ei tee vanaks. Tegelikult võib uudishimu hoida inimese vaimu noorena ja aktiivseks. Uudishimu aitab avastada uusi asju, õppida uusi oskusi ja arendada loovust. Kuid nagu kõige muuga, tuleb ka uudishimu puhul leida tasakaal, et see ei muutuks liialt pealetükkivaks või ohtlikuks. Kas sul on mõni huvitav uudishimulik küsimus, millest tahaksid rääkida?

Aga kuidas siis suhtuda eesti vanasõnasse "Uudishimu teeb vanaks"?

chatgpt.org.ua

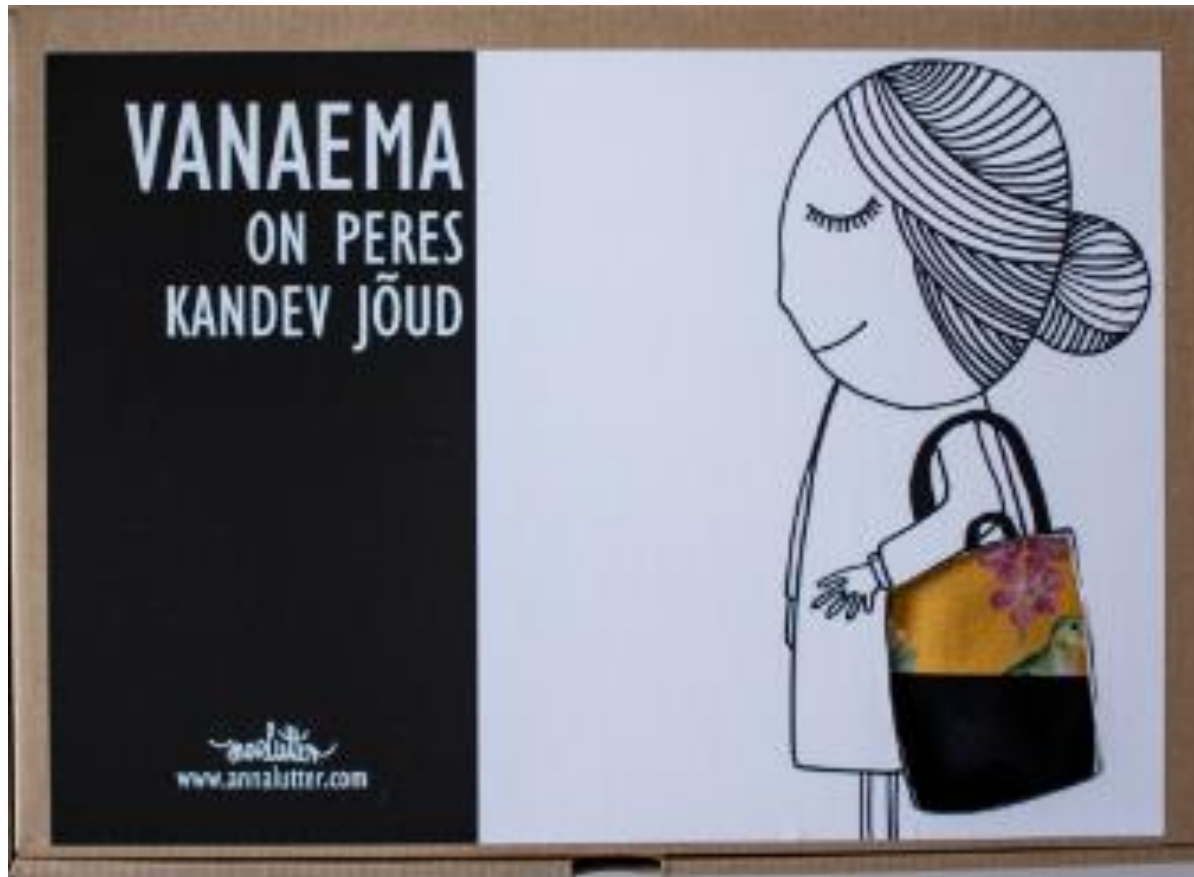
Eesti vanasõna "Uudishimu teeb vanaks" võib tõlgendada erinevalt, kuid üks võimalik tõlgendus on see, et liigne uudishimu võib põhjustada stressi ja ärevust, mis võib omakorda mõjutada tervist ja vananemist. Samas võib uudishimu ka motiveerida inimest uusi asju õppima ja avastama ning seeläbi hoida vaimu noorena. Seega, nagu paljude vanasõnade puhul, tuleks ka seda tõlgendada kontekstis ja arvestada, et iga inimene on erinev.

5. Vana on sitke, kuri, äkiline (vana on kaval, kogenu, oskab ohte vältida, heast lugu pidada jne)

- *Vana karu — kaval aru.* EV 13413:1
- *Vana rebane juba lõksu ei lähe.* EV 13482:2
- *Ärä vanna santi likatama õppe.* EV 13537:10
- *Ää vana hobusele õpeta kaerasöömist.* EV 13538:1
- *Vanad sikud lakuvad ka heal meelel soola.* EV 13386:1
- *Vanad hobused söövad ka veel kaeru.* EV 13378:20

5. Vana on sitke, kuri, äkiline (vana on kaval, kogenuud, oskab ohte vältida, heast lugu pidada jne)

101-Year-Old Spanish Flu and World War 2 Survivor Has Now Beat COVID-19 As Well

5. Vana on sitke, kuri, äkiline (vana on kaval, kogunud, oskab ohte vältida, heast lugu pidada jne)

Vanad hobused söövad ka veel kaeru.

- 1. Vanainimese kohta, kes midagi maiustust armastab. 2. Kui vana naisterahvas veel mehele tahab minna. (1894 Ambla)
- Öeldakse vana mehe kohta, kes tahab veel naist võtta. (1939 Simuna)
- Ütleb vanainimene, kui ta teeb veel lollusi, mis omane noorusele. (1959 Kuusalu)
- Öeldakse vastuseks, kui keegi ütleb, et vanaduse pärast seda või teist enam ei taheta või ei tehta. (1961 Kuusalu)

Vladas Radvilavičius

umbes 7 kuud tagasi

**Vanemaks saamise juures on
veider see, et silmanägemine
hakkab küll nõrgemaks jääma,
aga inimeste läbinägemine
aina paraneb.**

👍 3 tuh

💬 68

➦ 489

Eesti Kirjandusmuuseum

6. Vana läheb arust nõdraks, lapsikuks

- *Vanal inimesel pää nagu puujumalal otsas. EV 13428:1*
- *Sii vana inimese miil om nigu kitse piir. EV 13373:1*
- *Vana inimese aru / om kui vana kaskunäru. EV 13403:1*
- *Inimene on kaks korda laps. EV 2121:4*
- *Vana inime ja hull laps on ühetaolise aruga. EV 13400:15*

Kaks vanaema lapselastega, Sloveenia 1955

7. Eakad väärivad austust, neid ei tohi pilgata

- Hall pea on vanaduse kroon. EV 810:2
- Hallid juuksed eide ehe, töö tütarlapse ehe. EV 805:1
- Must moes — hall aus. EV 6950:1
- Hall habe on mehe au. EV 803:2
- Halli pead austa, kulupead kummarda. EV 807:100
- Austa halli ja ära valeta vanale. EV 488:1
- Halli mehe jalge ees võta müts maha. EV 806:1
- Vanemate kord on au saada. EV 13514:2
- Kes vana halli austab, selle käsi keib hästi. EV 13333:3

8. Vanuse eiramine, eitamine, inimene pole kunagi vana

- Kui keegi ütleb enda kohta, et ta mõnele kohale ei kõlba, et on selleks vana - siis vastatakse "**Hunt metsas on vana**" (aga tähendab mitte see isik pole "vana")

< Karja, Pärsamaa, Purtsa, Orga 1941

PÄRNU POSTIMEES 10. juuni 2009

Kihnu Virve pea kohal avanes langevari

MAAILM 13. juuni 2009

Galerii: USA 85-aastane ekspresident hüppas langevarjuga

STAARID 10. detsember 2009

Saagim: Kihnu Virve on Eesti Madonna!

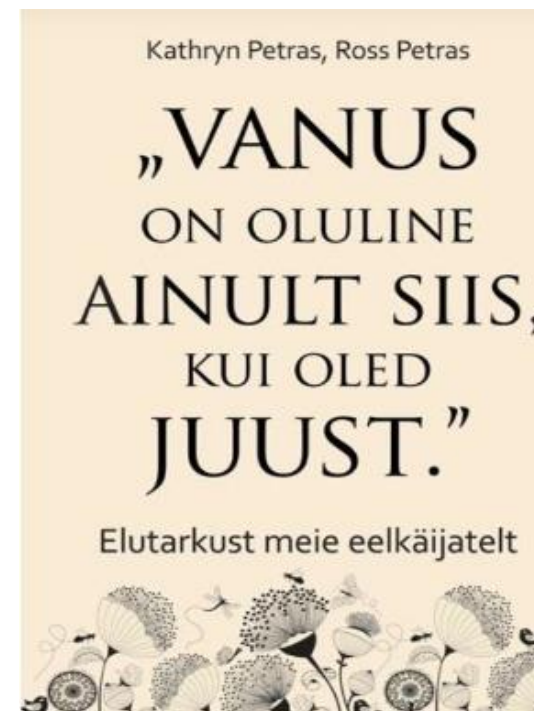

VIDEO 18. veebruar 2021

ETTEVAATUST, VIRVE TULEB Kelguga kihutav Kihnu Virve oleks napilt mudilase alla ajanud

8. Vanuse eiramine, eitamine, inimene pole kunagi vana

- *Kurat on põrgus vana, inimene ei ole vana. EV 4558:7*
- *Tee ruttu ja käi ruttu, siis ei ütle keegi, et sa vana oled. EV 9905*
- *Siis on inimene vana, ku ta hauda mädaneb. EV 2178:1*

- *Naine on vana alles siis, kui ta on kolm päeva hauas olnud.*
- *Vanus on ainult üks number.*
- *Mida vanem eit, seda roosam kleit.*

Tänapäeva (sotsiaal)meedia vahendusel levib rohkelt uusi klišeid ja ütlushi

Inimene on vana siis, kui ...

Vana oled siis, kui ...

(mingi tingimus on täidetud)

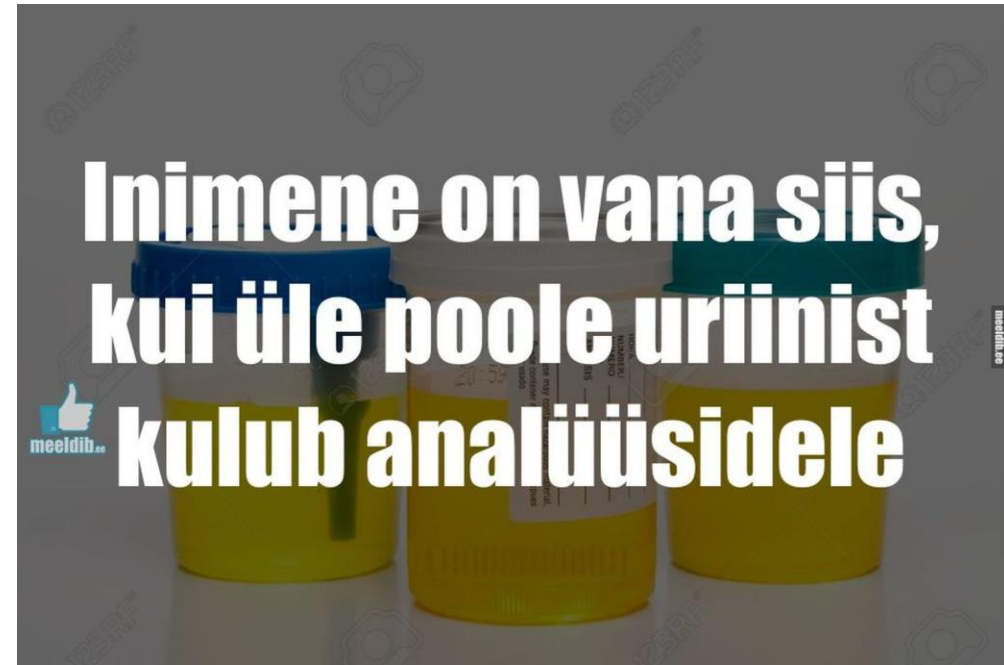
Vana oled siis, kui „Happy Hour“ tähendab sinu jaoks lõunauinakut.

Vana oled siis, kui inimesed hakkavad sulle ütlema, kui noor sa välja näed.

Vana oled siis, kui hoiad oma ravimipurki käes ja mitte ei mäleta, kas juba võtsid rohtu või mitte.

Vana oled siis, kui ravimitele kulub rohkem raha kui šampanjale

“Inimene on vana alles siis, kui ta midagi ei tunne.”
(Erich Maria Remarque, Triumfi kaar, 1946)

Valik naljaküsimusi/keerdküsimusi (www.folkloore.ee/Keerdkys)

- Millal on meremees vana?

Vastus: Meremees on siis vana, kui tal lumi keele all enam ära ei sula. 1930

- Millal on maamees vana?

Vastus: Maamees on siis vana, kui ta enam kukke hännast kinni ei jõua hoida. 1930

- Millal on mees vana?

Vastus: Siis kui mõni tema klassiõde töötab juba saunas saunanaisena. 1988

- Mis näitab, et oled vanaks jäänud?

Vastus: See, kui kärbsed hakkavad su näokortsudes komistama. 2005

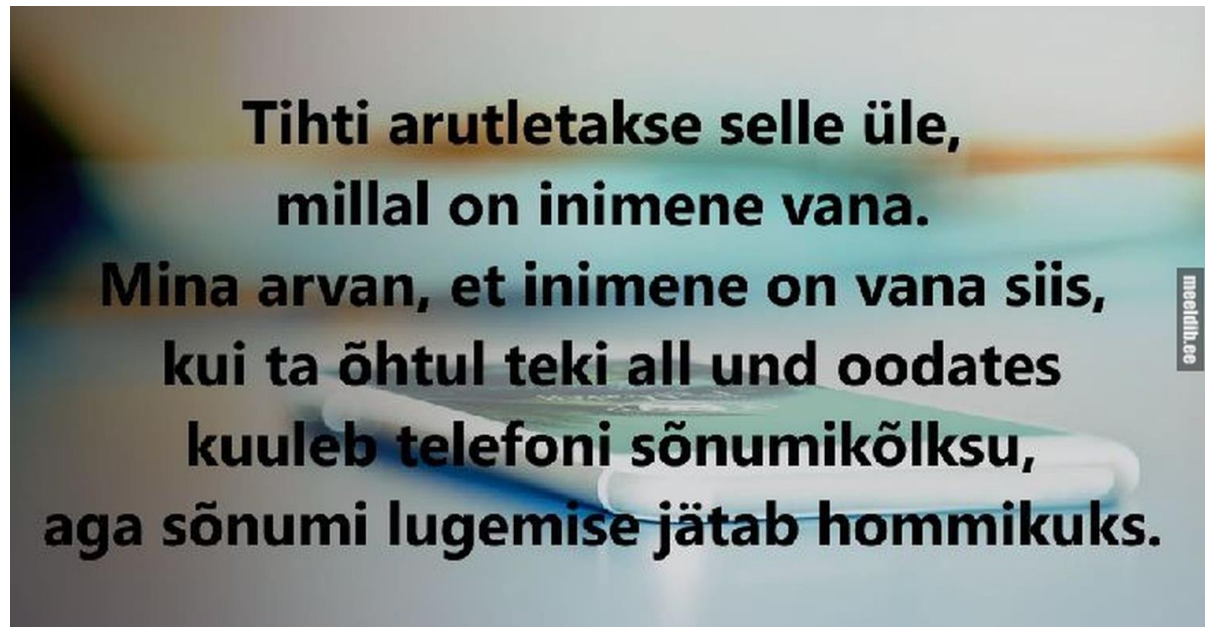
Tänapäeva (sotsiaal)meedia vahendusel levib rohkelt uusi klišeid ja ütlisi

Ma ei nimetaks seda vananemiseks, vaid garantiiaja ületamiseks.

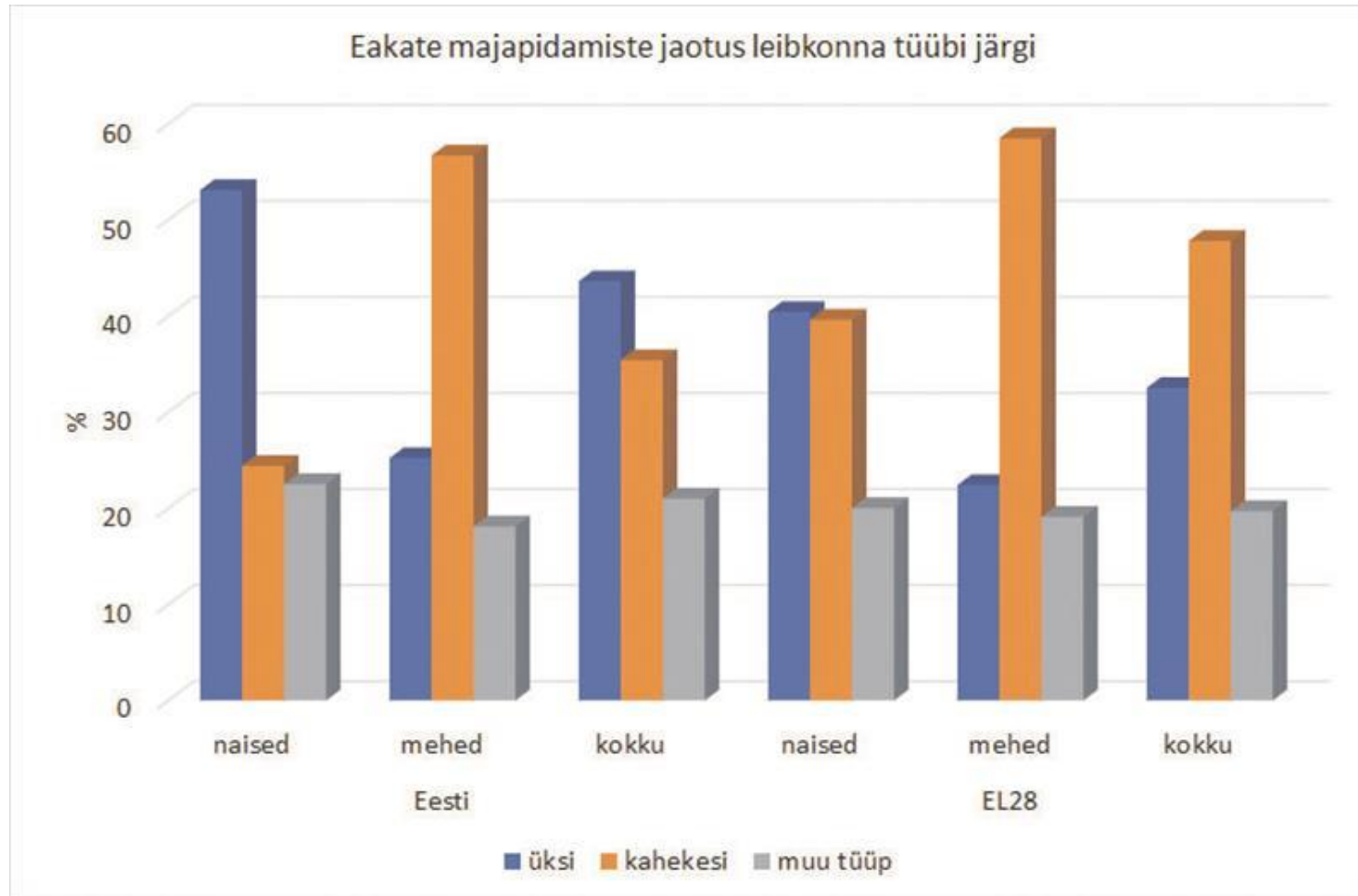
Vananemine on lihtsalt elamise sünonüüm.

50 on uus 40, 60 on uus 50, 70 on uus 60.

81 on uus 80.

9. Vanus, üksindus ja üksildus

Eakad Eesti naised elavad üksi poole sagedamini kui Eesti mehed ning tunduvalt rohkem kui Euroopas keskmiselt. Läti järel on Eesti 2. kohal. Uuringus tähistab „eakas“ vanust 65 või enam.

9. Vanus ja üksindus

- Ega üksi lauldes või elada. EV 5594
- Ega palava pääle üksi puhuta. EV 8301
- Ega vana hobu üksinda kaeru ei söö. EV 13317
- Üks lind üksi ei jõua tiivu kanda. EV 14991
- Kes üksi jookseb, peab üksi kukkuma. EV 15088
- Kes üksi rohmib, üksi pohmib. EV 15089

- Eks seltsis surmgi ole kergem. EV 10291
- Seltsis segasem, hulgas hubasem. EV 10294

*Üksikul puul
nagu üksikul
inimesel on
raske tormile
vastu seista.*

WWW.TSITAADID.EE

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttepera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

33w See translation

stenarius Oleneb puust ja oleneb inimesest!

33w 1 like Reply See translation

183 likes

JANUARY 21

Add a comment...

Post

Vanasõnafilosoofias on tähtis tasakaal – nt seltsis olemise ja omapäi kõndimise ning privaatse rahuruumi vahel.

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttetera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

32w See translation

*Isegi parimad sõbrad ei saa
käia üksteise matustel.*

109 likes
JANUARY 27

Add a comment...

Post

poissmehepõli* mis see poissmehepõli oo ka, põle sol naist
ega kedagi, **elad nagu üks va känd üksi.**

< Martna, Haeska, 1945

vanatüdruk, vanatüdruk, kuuskümmend kuus, soolatüügas
nina peal ja ühtki hammast pole suus

< Paide, 1989

Vana ütlemine «kaksümmend kaks, viimane taks» enam ei kehti.

„Eesti kõnekäänud“ I-II

tõrva ära, käib veel sada aastat 1. 'ealiselt väga vana kohta' I, 116; 2. 'tööka, tragi kohta' I, 804

vanadus võidab, aiatagune tahab 'vanadusest ja surmast pole pääsu' I, 112

aeg kulutab alt ära 'vanadusest küüru vajunud' II, 735

üle poole aja 'vanuseliselt üle 30 aasta vana' I, 104

üleajanaine 'hilja, vanatüdrukueas abiellunud naine' II, 124

klaasid tuhmid (jalad on nõrgad, hambad kulunud, nägemine halb) 'ealiselt vana' I, 115

vana mees, lapse aru 'lapsiku, lihtsameelse täiskasvanu kohta' I, 730

hallpea tõuse üles, anna uduhabemele aset 'pilge, vana andku noorele õigust' II, 310

vana kui Pileami eesel 'ealiselt vana' I, 116

eest muuseum, tagant gümnaasium 'nägu on vana, aga keha nagu noorel' II, 768

ei ole habet ja tahab vana meest õpetada 'ise noor, aga õpetab vana' I, 104

Lesknaise maagiline mõjuvõim

- *On laps imestuses, siis tuleb teda koera pealt vihelda – koer on vihtleja ees maas ja seda hoiab lesknaine kinni. Seda vihtlemist toimetatakse kaks neljapäeva õhtul ja üks esmaspäeva õhtul. Teisel neljapäeva õhtul ehk ka esmaspäeva õhtul kaalutakse laps ära: on ta kergemaks jäänud – sureb, on ta raskemaks läinud – jääb elama.*
- *Kui laps imestuses on, siis tuleb kõik ära pesta: lusikad, kausid, uksehinged. Pesija on lesknaine. Seda vett saab lastud kolm kord läbi püssiraua ja kolm kord läbi rattarummu. Selle veega saab last neljapäev ehk esmaspäeva õhtul pestud ja viheldud. Ka läbi ahjuluu lastakse vett. (H II 53, 498 (434-435) < Simuna, 1895)*
- *Kui tahetakse, et naine sigiks, peab sauna kütma ja lesknaine, kes pole peale oma mehe surma kellegagi koos elanud, peab oma villase mütsiga kolm korda leili viskama ilma selle naise teadmata, kui ta saunas on. (ERA II 281, 434 (26) < Kaarma, 1940)*

Vanamees mõistatustes kujundina

Leitud **30** kirjet **30** tüübist, näitan **1 – 30**

Kopeeri valitud read uude otsingusse >

☐	Id	Tüüp	Redakts	EM	Tekst	Lahend	Koht	Daatum	Koguja	Allikaviit
☐	4813	171		&	Hall vanamees haigutab	Maja ja suits		1909	J. Söggel	E 46993 (4)
☐	4816	172		&	Hall vanamees õues	Udu		1909	J. Söggel	E 46993 (11)
☐	52087	1478	a2	&	Noormees varastab, vanamees ostab raha eest ja lapsele antakse muidu	Musu	Krk	1961	A. Vari	RKM II 134, 475 (1)
☐	65531	1840	A	&	Raudvanamees puupinu taga, kiipab ja kaapab, kedagi kätte ei saa	Nõges	VMr	1888	J. Koit	SKS, Eisen 49 (181)
☐	81903	2356	A	&	Vaksapikune vanamees, raudhabe suus	Võti	Trm	1894	E. J. Õunapuu	H II 50, 349 (35)
☐	83469	2419		&	Vanamees halli vati sees, kaks pitka sarve otsa ees	Sokk		1896	A. Kuldsaar	E 24809 (92)
☐	83481	2420	A1a1	&	Vanamees huikab kahe mäe vahel	Peer	SJn	1890	M. Kielas	H II 26, 507 (33)
☐	83735	2421	a	&	Vanamees istub aia pääl, hallid rätikud jalas	Vares	MMg	1888	G. Tenter	SKS, Eisen 396 (40)

Vanamoor mõistatustes kujundina

Leitud 8 kirjet 8 tüübist, näitan 1 – 8

peeri valitud read uude otsingusse >

Id	Tüüp	Redakts	EM	Tekst	Lahend	Koht	Daatum	Koguja	Allikaviit
66264	1889		&	[Saja-]aastane vanamoor, päevavanadune pea	Lumi kännul		1888	M. J. Eisen	SKS, Eisen 475 (554)
81899	2355	Bc1*	&	Vaksapikkune vanamoor, rusikasuurune sitaauk	Lambaraud	VMr	1890	A. Elken	H II 11, 577 (2)
81906	2357		&	Vaksasuurune vanamoor, kaks sülda saba taga	Naise müts	Amb	1894	J. Neublau	E 9770 (14)
85319	2451	A1b	&	Vanamoor nurgas, sada hammast suus	Linakuhi	Trm	1894	E. J. Õunapuu	H II 50, 353 (109)
85332	2452		&	Vanamoor nurgas, sada last süles, igal lapsel ise nimi, igal lapsel ise hääl	Orel	Amb	1894	J. Neublau	E 9771 (15)
85336	2453		&	Vanamoor nurgas, sitalasu süles	Leivamõhe	SJn	1927	V. Metsamärt	E, StK 41, 73 (16)
85338	2454		&	Vanamoor toas, sada haava peas	Palgiots		1888	M. J. Eisen	SKS, Eisen 480 (704)
85341	2455		&	Vanamoor varnas, sõrm suus, vitsaveadikud vatsa ümber	Lähker		1888	C. M. Redlich	SKS, Eisen 5 (57)

Vanaeit mõistatustes kujundina

Leitud **1** kirje **1** tüübist, näitan **1** – **1**

peeri valitud read uude otsingusse >

Id	Tüüp	Redakts	EM	Tekst	Lahend	Koht	Daatum	Koguja	Allikaviit
83459	2414	A	&	Vanaeit istub künka otsas, pöörab selga tuule poole	Kütisesuits: suits pöörab ikka allatuult ja on nagu vanaeit kõveras, selg tuule poole	Mär?	1941	E. Poom	ERA II 293, 384 (66)

Eakad ja suhtumine eakatesse COVID-19 eriolukorras eakate eraldatus ja üksijäämine, toimetulek

16. märts 2020 kell 20:47 (Lugu tuttava Facebooki ajajoonelt)

Tänane lugu sellest, kuidas ühest öeldud lausest võib ilma konteksti kuulamata täiesti valesti aru saada. Helistasin oma ligi 80sele naabritädile, kes elab üksi, ja küsisin, kuidas tal läheb.

Halvasti, vastas ta õnnetult, isegi sõjakalt.

Milles see väljendub, küsisin.

– Praegu just öeldi Kuku Raadios, et eakatest tuleb eemale hoida, kostis tema ja lisas vihaseks: "Meist tahavad kõik lahti saada!"

Ta on liikuv ja väga iseseisev ja armastab väljas käia ja kui oli apteeki läinud kätepuhastusvahendit ostma, oli seal öeldud, et mingi koju ja ärge kõndigu ringi ega levitagu pisikuid.

Nii ongi ta tõsimeeli aru saanud, et eakaid peetakse kõige suuremaks viiruselevitajaks ja nendega ei tohi sellepärast keegi suhelda. Ta ei uskunud mind, kui selgitasin, et eakatele ei soovitata külla minna sellepärast, et nad on koroonaviiruse suhtes kõige kaitsetumad. Elame-näeme, ütles ta jutu lõpetuseks.
RAADIOS ÖELDI, ET HOIDKE EAKATEST EEMALE!

Internetimeemid kui rahvahuumor

hulk digitaalseid ühikuid,

- millel on ühine sisu, vorm ja/või seisukoht,
- mis on intertekstuaalsed, st viitavad üksteisele;
- mida jagatakse, jäljendatakse ja/või muudetakse paljude kasutajate poolt internetis (Shifman 2014)

Rõhk eri earühmadel, nt eakate nimetamine riskirühmaks ja eakate eraldatus ja üksijäämine, toimetulek

Lõpetuseks

- Vananemine on elu paratamatus ja see kajastub ka rikkalikus pärimuses, vanasõnamaterjalis. Eesti vanasõnade hulgas leidub ütlusi vanaduse ja eakatega seotud erinevatest normidest, väärtustest, moraaliideedest, seega sobivad vanasõnad tänapäeva kultuurigerontoloogia uurimisobjektiks.
- Sõltuvalt vaatenurgast ja kasutusolukorrast on folkloor (sh vanasõnad) vastuoluline.
- Folkloor ei peegelda kultuurilist käitumist otsesõnu, kuid on vihjeks, mille tagant võib leida terakese tõtt tänapäevani püsivate ja igijuurdunud kultuuriliste hoiakute kohta.
- Konkreetse folklooriteksti tähenduse leidmisel tuleb tähelepanu pöörata kontekstile.

*Iga vanus
tahab ise
mänguasju.*

WWW.TSITAADID.EE

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttepera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

46w See translation

135 likes

OCTOBER 20, 2022

Add a comment...

Post

*Kunagi ei ole
liiga hilja olla
see, kes sa
oleksid võinud
olla.*

WWW.TSITAADID.EE

tsitaadid

tsitaadid #tsitaat #aforismid #inspiratsioon #mõtteterad
#aforism #motivatsioon #eesti #mõttepera #quotes #tsitaadid
#headmõtted

51w See translation

240 likes

SEPTEMBER 14, 2022

Add a comment...

Post

**Mõni inimene vananeb
nagu vein
ja mõni nagu piim.**

Tähelepanekuid
elust enesest
09.04.2022

Vanus ja tarkus tulevad käsikäes. Aga mitte alati, vahel tuleb vanus üksinda.
Daam ei vanane, vaid küpseb nagu hea vein.

**Vanemaks saades muutub
meie jõulusoovide nimekiri
aina lühemaks, sest me
hakkame mõistma, et asjad,
mida tõeliselt tahame,
ei ole ostetavad.**

www.tsitaadid.ee

tsitaadid

tsitaadid Vanemaks saades muutub meie jõulusoovide nimekiri aina lühemaks, sest me hakkame mõistma, et asjad, mida tõeliselt tahame, ei ole ostetavad.

38w See translation

vaikopotman Täpselt nii ongi 🙌

37w 1 like Reply See translation

I6vineiu Jaaa, ainuüksi kahe "täiesti üksi kodus" päeva eest ma võiks loobuda isegi sünnipäevakingitusest 😂

37w 1 like Reply See translation

beritzgram @agurraudva

38w 1 like Reply

Liked by mariuuskula and 469 others

DECEMBER 20, 2022

Add a comment...

Post

Sügise söödab, kevade kurnab.
Sügisesele ööl on üheksa poega.
Mis on antud auga, võta vastu tänuga!

Ülesanne:

Palun jagage, pange kirja, milliseid hoiakuid, ütlusi, perepärimuslugusid seoses vananemise ja eakatega teate?

Palun saatke meilile
piret.voolaid@folklore.ee

Täname!

Kodulugemist

Hiiemäe, Reet (2023). Elusügis ja memmede mäss. Ajakee. Eesti Naine, oktoober 2023.

<https://eestinaine.delfi.ee/artikkel/120227265/elusugis-ja-memmede-mass>

Voolaid, Piret (2023). Elusügise ja eakate kujutamine eesti vanasõnades ehk vanasõnad kultuurigerontoloogia teenistuses. Sirp: Eesti Kultuurileht, 18 (3941), 4–6, 05.05.2023.

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c21-teadus/elusugise-ja-eakate-kujutamine-eesti-vanasõnades-ehk-vanasõnad-kultuurigerontoloogia-teenistuses/>

Tänan!

Tere tulemast Eesti Kirjandusmuuseumi Tartus (Vanemuise 42), www.kirmus.ee

Palun osalege meie kogumisvõistlustel, ootame teie kaastöid!

[Kogumisvõistlused | Eesti Kirjandusmuuseum](http://kirmus.ee/et/tegevus/kogumisvõistlused)

[\(kirmus.ee/et/tegevus/kogumisvõistlused\)](http://kirmus.ee/et/tegevus/kogumisvõistlused)

Lood sõjast

[Kogu oma vanavanema lugu! \(folklore.ee\)](http://folklore.ee)

[Aasta lind kägu - Kratt \(folklore.ee\)](http://folklore.ee)

[Kunsti puudutus - Kratt \(folklore.ee\)](http://folklore.ee)

Ene Mihkelsoni Seltsi ja
Eesti Kirjandusmuuseumi

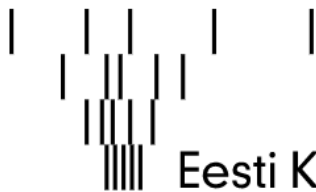
Konverents

ENE MIHKELSON 80

INIMENE ALGAB SÕNAST

Ene Mihkelson

18.-19. oktoobril 2024, vaadake - KirmusTV, www.kirmus.ee/et/kirmusTV

Eesti Kirjandusmuuseum

Su sajang algab sünnihetkest
nähtust esimene värvimeel
Aeg heletab neid kleite mida kannad
ja alles pikkamisi tuhmuvad portreed
Nüüd sirel kumaras on üle aknaääre
aed lilli täis ja üksik tomat
kui õrrituseks siia kasvama on pandud
Mu pilku köidab tema teistest enam

Ene Mihkelson, Elujoonis. Tallinn, 1989, lk 106

Eesti Kirjandusmuuseum

